

Lausunto Kurun Patakorven tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan

Ympäristölautakunta 27.11.2024
215/10.02.02/2023

Valmistelija: Ympäristötarkastaja Eevi Kocis

Asia: Ylöjärven kaupungin kaupunginhallitus on kokouksessaan 28.10.2024 § 306 päättänyt hyväksyä Patakorven tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä tiedottaa osayleiskaavan vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolosta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma pidetään nähtävillä 13.11.-12.12.2024.

Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa Patakorven alueelle enintään 14 tuulivoimalan sekä niihin liittyvän huoltotie- ja sähköverkon rakentaminen. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 280 metriä ja voimaloiden yksikköteho noin 6–9 MW. Tarvittava huoltotieverkosto rakennetaan parantaen nykyistä tieverkkoa ja tarpeen mukaan rakennetaan uutta tiestöä. Suunnittelualueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein ja suunnittelualueelle rakennetaan tarvittavat sisäiset sähköasemat.

Tuulivoimaloiden määrä ja sijoittuminen ratkaistaan osayleiskaavassa, mutta tuulivoimapuiston suunnittelualueita koskevat vaihtoehdot tarkastellaan YVA-menettelyssä ja sitä kautta saatavan, tarkentuvan tiedon perusteella laaditaan lopullinen ehdotus alueen osayleiskaavaksi. YVA-menettely ja osayleiskaava laaditaan erillismenettelyllä siten, että ne sovitetaan yhteen aikataulun, vaikutusten arvioinnin ja osallistamisen osalta.

Osayleiskaavassa ratkaistaan tuulivoimapuiston maankäyttö sekä tuulivoimaloiden määrä ja sijoittuminen huomioiden YVA-menettelyn yhteydessä tehtävät selvitykset ja arvionnit. Lisäksi osayleiskaavan laadinnassa otetaan huomioon muut aluetta koskevat maankäyttötarpeet sekä suunnitteluprosessin yhteydessä esiin tulevat asiat.

Suunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaavassa osoitetuista toiminnoista ei aiheudu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka kohdistuisivat kaava-alueen luonnonympäristöön, eläimistöön ja linnustoon, ympäröivän alueen vapaa-ajan asukkaisiin ja vakituisiin asukkaisiin, virkistykseen, alueella harjoitettavaan maa- ja metsätalouteen tai muihin elinoloihin.

Suunnittelualue on pinta-alaltaan noin 1194 ha ja se sijaitsee Ylöjärvellä noin 5 kilometrin etäisyydellä Kurun taajamasta. Alue rajautuu seututien 337 Kuru-Ruovesi pohjoispuolelle, Ruoveden kunnanrajan, Iso Kalliojärven ja Kuusijärven väliselle alueelle.

Toimivalta: Ylöjärven kaupungin hallintosääntö 121 §

Lisätietoja päätöksestä: ympäristötarkastaja Eevi Kocis, p. 040 542 0230, sähköposti etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Oheismateriaalit: - Ylöjärven kaupungin kaavoituksen lausuntopyyntö
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 28.10.2024

Esittelijä: Johtava rakennustarkastaja Johanna Venäläinen

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta päättää antaa Patakorven tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan seuraavaan lausunnon:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdassa 1.3 kerrotaan, että suunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaavassa osoitetuista toiminnoista ei aiheudu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka kohdistuisivat kaava-alueen luonnonympäristöön, eläimistöön ja linnustoon. Ympäristölautakunta huomauttaa, että johtuen tuulivoiman luonteesta, jossa vaikutukset voivat ulottua hyvinkin etäälle ja kaava-alueen ulkopuolelle, tulee suunnittelun tavoitteena olla varmistaa, ettei kaavassa osoitetuista toiminnoista aiheudu ylipäätään haitallisia ympäristövaikutuksia. Lisäksi tarkastelussa tulee huomioida myös kaava-alueen ulkopuolisia alueita. Huolimatta siitä, että tuulivoimapuiston suunnittelualuetta koskevat vaihtoehdot tarkastellaan YVA-menettelyssä, tulee kaavoituksesta vastaavan tahon huolehtia, että kaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin, joiden perusteella voidaan luotettavasti arvioida, onko alueelle mahdollista sijoittaa voimaloita. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Tuulivoiman kohdalla vaikutukset eivät rajoitu pelkästään esitetyle kaava-alueelle vaan olennaisia vaikutuksia voi olla etäämpänäkin. Tuulivoimateollisuuden sijoittaminen aiemmin pääosin metsätalouskäytössä olevalle alueelle tulee väistämättä aiheuttamaan vaikutuksia muun muassa eläinten liikkumiselle alueella ja sen läpi, kun elinympäristöjen pirstaloituminen voimaloiden ja siihen liittyvän muun rakentamisen myötä lisääntyy. Lisäksi esimerkiksi joidenkin lintulajien kohdalla tuulivoimaloiden aiheuttama karkoitevaikutus voi ulottua useiden kilometrien etäisyydelle.

Ympäristöministeriön vuoden 2024 julkaisun maisemavaikutusten arvioinnista tuulivoimarakentamisessa mukaan tuulivoimaloiden lähivaikutusalue ulottuu voimaloista noin 0–2...8–10 km etäisyydelle. Tällä alueella visuaaliset vaikutukset voivat olla niin merkittäviä, että ne voivat vaikuttaa maiseman luonteeseen ja laatuun. Tuulivoimalat voivat olla maisemakuvassa hallitsevia ja tuulivoimaloiden liike vahvistaa vaikutelmaa. Kaavan vaikutusten arviointia tehdessä tulee huomioida, että tuulivoimaloiden tuottamalla äänimaisemalla on merkitystä myös maiseman kokemiseen liittyen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan, että asuin- ja lomarakennuksia on joka puolella suunnittelualueen ympärillä, mutta merkittävin osa sijoittuu yli 3 km etäisyydelle alueen itä-, koillis- ja lounaispuolelle. Voimaloiden alustavien sijoituspaikkojen perusteella alle 3 kilometrin etäisyydelle voimaloista sijoittuu 67 asuinrakennusta ja 111 loma-asuntoa. Alle 2 kilometrin etäisyydellä asuinrakennuksia on 39 ja 70 loma-asuntoa.

Maisemallisia vaikutuksia arvioitaessa on hyvä huomioida, että maakuntakaavassa osoitettu Kyntömäki - Pikku-Kivijärvi tuulivoima-alue oli Pirkanmaan maakuntakaava 2040-tarkastelussa laajempänä alueena, mutta selvitysten perusteella maakuntakaavoituksessa päädyttiin siihen, että tuulivoima-alue rajattiin käsittämään vain pohjoisosa. Perusteluina olivat ainakin se, että rajaamalla alue vain pohjoisosaan, saatiin lisättyä etäisyyttä arvokohteisiin kuten Karjulan kulttuurimaisemaan sekä Murolen kanavan ja kylän

kulttuurimaisemaan (Pirkanmaan liitto: Voimaa tuulesta Pirkanmaalla - tuulivoimaselvityksen arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen vaikutusten arviointi, Pöyry 2012). Yleispiirteinen arviointi laadittiin maakuntakaavan mittakaava ja luonne huomioiden. Pirkanmaan vaihemaakuntakaava ehdotuksessa (nähtävillä 1.12.2024 asti) aluetta on edelleen supistettu siten, että se kattaa enää Ylöjärven puoleiset alueet. Lisäksi vaihemaakuntakaavan aineistossa todetaan, että alueen (Patakorpi) osoittaminen vaihemaakuntakaavassa perustuu alueella käynnissä olevaan hankesuunnitteluun (Kooste potentiaalisista tuulienergia-alueista, Pirkanmaan liitto 17.10.2024).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tuotu esille, että suunnittelualueen ulkopuolista sähkönsiirtoa ei ratkaista tässä osayleiskaavassa, vaan sähkönsiirtovaihtoehtoja tutkitaan YVA-menettelyssä, joka on sähkönsiirron luvitusprosessin ensimmäinen vaihe. Kuitenkin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa myös viitataan maankäyttö- ja rakentamislain 77b §:ään, jonka mukaan on huolehdittava siitä, että tuulivoiman tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

Ympäristölautakunta katsoo, että voimaloiden sijoittelussa tulee huomioida, että kun yksittäiset tuulivoimalat liitetään maakaapelein tuulivoima-alueen sähköasemaan, tulee varmistaa, ettei maakaapeloinneilla aiheuteta haitallisia vaikutuksia esimerkiksi luontoarvoille tai pienvesille ja että näiden välttämiseksi kaapeliojat sijoitettaisiin teiden yhteyteen.

Osallistumis- arviointisuunnitelman mukaan suunnittelualueella harrastetaan metsästystä ja muuta jokamiehenoikeudella tapahtuvaa virkistyskäyttöä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sisältyy yleispiirteinen kartta voimaloiden alustavasta sijainnista. Kartan perusteella voimaloista kaksi sijoittuisi lähelle Pirkan taival -retkeilyreitistöä. Toinen voimaloista olisi arviolta alle 200 metrin etäisyydellä reitistä ja toinen noin 220 metrin etäisyydellä. Kaavan vaikutusten arvioinnissa pitäisikin huomioida, että voimalat sijoitetaan siten, että reitin käyttö on jatkossakin turvallista, huomioiden esimerkiksi jään irtoaminen lavoista sekä mahdollisissa onnettomuustilanteissa voimalan kaatuminen tai lapojen osien/öljyn leviäminen ympäristöön. Retkeilyreitistön lisäksi Lintulantien varressa on maastokartan mukaan laavu. Yksi alustavista voimalapaikoista sijoittuisi alle 300 metrin etäisyydelle laavusta, joten tämänkin voimalan sijoittelussa tulee huomioida turvallisuusnäkökulmat. Vaikutusalueella on lisäksi hevostalleja, jolloin esimerkiksi jään irtoaminen lavoista voi olla ratsastajalle turvallisuusriski, jos voimalat sijoitetaan kovin lähelle tiestöä.

Ympäristölautakunta tuo esille, että mikäli valokuvasovitteissa käytetään laajakulmaobjektiveja, kuvan perspektiivi vääristyy. Tällöin taustalla olevat esineet vaikuttavat pienemmiltä kuin miltä ne luonnossa näyttävät ja kuvan etualan osuus korostuu. Valokuvasovitteissa tulisikin siten käyttää normaaliobjektiveja. Käytetty polttoväli sekä muut valokuvasovitteiden tekemisessä käytetyt parametrit tulee esittää selvästi sovitteiden yhteydessä.

Ympäristölautakunta katsoo, että asianmukaisen jätehuollon järjestämiseksi voimaloiden käyttöään päätyttyä tulisi yleiskaavan sisältää määräys siitä, että voimalaitoksille on haettava purkamislupa. Voimaloiden perustukset sekä kaapelirakenteet ovat toiminnan päättymisen jälkeen jätettä, joita ei jätelain (646/2011) 72 §:n nojalla saa jättää maastoon. Rakennuspaikka tulee saattaa ympäristöineen sellaiseen kuntoon, ettei se vaaranna turvallisuutta tai rumenna ympäristöä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tuodaan esille, että ympäristövaikutusten arviointi ei ole lupamenettely eikä sen pohjalta anneta päätöksiä. Huolimatta siitä, että YVA-menettelyllä ei ole välittömiä oikeusvaikutuksia lupaedellytyksiin tai muihin hankkeen toteuttamisedellytyksiin, muodostaa YVA kuitenkin keskeisen tietopohjan ja arviointiperusteen harkittaessa lupa- tai muiden toteuttamisedellytysten täyttymistä. Lisäksi lupa- tai muussa vastaavasta päätöksestä on käytävä ilmi, millä tavalla arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. YVA-menettely päättyy lupapäätökseen. Rakennusluvasta ja muista hankkeeseen mahdollisiin liittyvistä luvista on valitusoikeus, jossa voidaan vedota YVA:n mahdollisiin puutteellisiin.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdassa 4 listataan hankkeen edellyttämiä tai mahdollisesti edellyttämiä lupia ja suunnitelmia. Ympäristölautakunta tuo esille, että ympäristöluvan tarveharkinnassa on huomioitava, että tarve hakea ympäristölupaa on olemassa jo silloin, jos naapuruussuhdelain (26/1920) mukaista kohtuutonta rasitusta saattaa aiheutua. Teollisen mittaluokan tuulivoimalat ovat luonteeltaan pysyviä, ne varaavat pysyvästi laajoja alueita ja ne on tarkoitettu toimimaan jatkuvasti ympäri vuorokauden. Tuulivoimaloista aiheutuva rasitus voi erilaisissa olosuhteissa ulottua ennakoimattomasti laajalle alueelle ja siitä voi myös aiheutua terveyshaittaa.

Lisäksi lautakunta tuo esille, että 1.1.2025 voimaan tulevan uuden rakentamislain (751/2023) 68 §:n 3 momentin mukaan, jos rakentamisen tarkoitamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa tai ilmoituspäätös, rakentamisluvan ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua. Lähes vastaava säädös on maankäyttö- ja rakentamislain (132/1999) 134 §:ssä.

Muilta osin ympäristölautakunnalla ei ole lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Ympäristölautakunta lausuu erikseen hankkeen YVA-ohjelmaan.

Päätös: